

ἀβγόπιττα ἡ, Ζάκ. Κεφαλλ. Κυκλ. (Ἀμοργ. κ. ἄ.) Μεγίστ. κ. ἄ. ἀβγόπ'ιττα Ἡπ. Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀκαρναν.) κ. ἄ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀβγὸ καὶ πίττα.

1) Πλακοῦς κατασκευαζόμενος ἐξ ἀλεύρου ζυμωμένου μετὰ γάλακτος, ῥῶν καὶ βουτύρου Ζάκ. Ἡπ. Κεφαλλ. Κυκλ. (Ἀμοργ. κ. ἄ.) Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀκαρναν.) κ. ἄ. 2) Ἐδεσμά τι ἐξ ῥῶν, τὰ ὅποια ἀναδενόμενα καλῶς, ὥστε νὰ γίνῃ τελεία ἀνάμειξις λευκώματος καὶ κρόκου, καὶ καρυκευόμενα δι' ἄλατος καὶ πεπέρεως ψήνονται εἰς σχῆμα πλακοῦντος Μεγίστ.

ἀβγόπουλλο τό, ἀμάρτ. ῥβόπον Πόντ. (Κερασ. Κοτύωρ. Σάντ. Χαλδ.) ῥβγόπον Πόντ. (Τραπ. κ. ἄ.) ῥόκκο Καππ. (Φάρασ.) ἀβγόπ'λλον Ἡπ. (Ἰωάνν. Ζαγόρ.)

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. ἀβγὸ.

Μικρὸν ῥόν ἔνθ' ἄν.: Ἡ κόττα ἔκαμι ἓνα ἀβγόπ'λλον Ζαγόρ. Δὸς τὸ παιδὶν ἓναν ῥβόπον ἄς τρώῃ (δῶσε εἰς τὸ παιδί ἓνα ἀβγοιλλάκι νὰ φάῃ) Χαλδ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. *ἀβγόπικο.

ἀβγοσαλάτα ἡ, Ἀθῆν. Κυκλ. κ. ἄ. ἀβγοσαλάτα Ἡπ. Μακεδ. κ. ἄ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀβγὸ καὶ σαλάτα.

Ἐδεσμα ὀρεκτικὸν ἀνῆκον εἰς τὴν γενικὴν κατηγορίαν τῶν σαλατῶν παρασκευαζόμενον ἐξ ῥῶν βραστῶν κοπτομένων εἰς μικρὰ τεμάχια καὶ ἀρτυομένων δι' ἄλατος, ἐλαίου καὶ ὀξους.

ἀβγόσουππα ἡ, Κυκλ. (Θήρ. Πάρ. κ. ἄ.) ἀβγόσουππα Χίος (Καρδάμ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀβγὸ καὶ σοῦππα.

Φαγητὸν ὕδαρές, ἡ κοινῶς σοῦππα, παρασκευαζόμενον ἐκ φιδέ, ὀρυζης κττ. καὶ ἀρτυόμενον με ἀβγολέμονο (ἰδ. λ.).

ἀβγοστάφυλο τό, ἀμάρτ. ἀβγοσταφ'λον Στερελλ. (Τραν.)

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀβγὸ καὶ σταφύλι.

Εἶδος σταφυλῶν, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ῥάγας ῥοειδοῦς σχήματος. Συνών. ἀβγοιλλᾶτο σταφύλι (ἰδ. ἀβγοιλλᾶτος).

ἀβγοσιούππι τό, ἀμάρτ. ἀβγοσιούππ' Θράκ. (Μάδυτ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀβγὸ καὶ σιουππί.

Ἀλοιφή τῆς λαϊκῆς φαρμακευτικῆς τέχνης κατασκευαζομένη ἐκ λευκώματος ῥοῦ, σάπωνος καὶ ἐλαίου, ἡ ὁποία ἐπαλειφομένη εἰς πυώδη ἀποστήματα ἐπιταχύνει τὴν ὥριμανσιν αὐτῶν καὶ διευκολύνει τὴν ἐκροήν τοῦ πύου (τὸ β' συνθετ. σιουππί ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι συνήθως ἐν τῇ δημώδει ἰατρικῇ τὸ στυπλεῖον χρησιμοποιεῖται πολλάκις ὡς ἐπίδεσμος εἰς πληγὰς ἢ ἔλκη, διότι νομίζεται, ὅτι ἔχει θεραπευτικὰς ιδιότητας).

ἀβγοσυκεᾶ ἡ, Χίος ἀβγοσυκεᾶ Πελοπν. (Μάν.)

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀβγὸ καὶ συκεᾶ.

Συκὴ παράγουσα σῦκα ῥοειδῇ, τὰ ἀβγόσυκα. [**]

ἀβγόσυκο τό, Πάρ. Πελοπν. (Ἀρκαδ. Μάν. Μεσσ. κ. ἄ.) Χίος

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀβγὸ καὶ σῦκο.

1) Εἶδος μεγάλου ῥοειδοῦς σύκου καλῆς ποιότητος Πάρ. Πελοπν. (Ἀρκαδ. Μάν. κ. ἄ.) Χίος. 2) Σῦκον προῶρως καὶ μὴ καλῶς ἀναπτυχθέν, τὸ πρὸ τοῦ ἔρινα-σμοῦ ἰδίως, ἄγλυκον, ἀρχ. πρόδρομος Πελοπν. (Μεσσ.) Συνών. ἀνεμύσυκο, φούσκα. [**]

ἀβγοτάραχο τό, ῥβγοτάραχον Πόντ. ἀβγοτάραχο σύνθηθ. ἀβγοιτάραχον Στερελλ. (Αἰτωλ.) ῥβοτάραχο Πελοπν. (Τριφυλ.) Στερελλ. (Μεσολόγγ.) ῥβοιτάραχον Στερελλ. (Αἰτωλ.)

Μεσν. ἀβ(γ)οιτάραχον ἐκ τοῦ ἀβγοτάριχος κατ' ἀφομ. Ἰδ. ΓΧατζιδ. ἐν Ἐπιστ. Ἐπετ. Πανεπ. 13 (1916/7) 178. Πβ. Πρόδρομ. 3,281 (ἐκδ. Hesselting - Pernot) «καὶ πωρινὰ ἀβ(γ)οτάραχα διὰ τὴν ἀνορεξίαν».

1) ῥὰ ἰχθύος, ἰδίως τοῦ κεφάλου, τὰ ὅποια συσκευάζονται διὰ καταλλήλου ταριχεύσεως καὶ σχηματιζόμενα εἰς σχῆμα διδύμων λοβῶν περιβάλλονται διὰ λεπτοῦ στρώματος κηροῦ πρὸς διατήρησιν σύνθηθ. καὶ Πόντ.: Τὸ ἀβγοτάραχο λαδίζει (ἐπὶ τοῦ λιπαροῦ καὶ δυσκόλως ξηρανομένου ἀβγ.) Μεσολόγγ. Εἶναι σὰν ἀβγοτάραχο (ἐπὶ φύλων ἀχωρίστων. Ἡ μεταφ. ἐκ τῶν συνηνωμένων δύο λοβῶν τοῦ ἀβγοταράχου) ἄγν. τόπ. 2) Πληθ. ἀβγοτάραχα μεταφ. οἱ ἀνὰ δύο συμβαδίζοντες Κρήτες χωροφύλακες (σημ. μᾶλλον σκωπτικὴ διὰ τὴν ὁμοιότητα πρὸς τοὺς συνηνωμένους δύο λοβοὺς τοῦ ἀβγοταράχου) Ἀθῆν. κ. ἄ.

ἀβγοτήγανο τό, Ἀθῆν. κ. ἄ. ἀβγοιτήγανον Ἡπ. Θεσσ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀβγὸ καὶ τηγάρι.

Τηγάνιον ἔχον μικρὰς στρογγύλας κοιλότητος ὡς θήκας, ἐντὸς τῶν ὁποίων τίθενται ἀνὰ ἓν χωριστὰ τὰ τηγανιζόμενα ῥά, τὰ ὅποια τοιοῦτοτρόπως δὲν συγκαλλῶνται μετὰξὺ τῶν.

ἀβγότοκο τό, Ἀθῆν. Εὐβ. (Κύμ. κ. ἄ.) ἀβγόκοιτο Εὐβ. (Κάρυστ.)

Ἐκ συμφύρ. τῶν οὐσ. ἀβγὸ καὶ ἀπότοκο. Ὁ τύπ. ἀβγόκοιτο ἐγεννήθη διὰ τῆς ἀντιμεταθέσεως τῶν φθόγγ. κατὰ παρετυμ. πρὸς τὸ κόττα.

ῥὸν μένον διαρκῶς ἐν τῇ φωλεᾷ, ὑπὸ τοῦ ὁποίου προσελκνύμεναι αἱ ὄρνιθες γεννοῦν ἐκεῖ καὶ οὐχὶ ὅπου τύχη ἔνθ' ἄν.: Βάζω τ' ἀβγότοκο 'ς τὴν κόττα Ἀθῆν. Τό φαγε τ' ἀβγότοκο ἢ κόττα αὐτόθι. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀβγομάννα 3.

ἀβγοτῆρας ἐπίθ. Κύπρ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀβγὸ καὶ κέρας. Τὸ β' συνθετ. ὡς ἀπλοῦν ἀμάρτ. Πβ. καὶ ἑφτακέρης, τρικέρης.

Ὁ ἔχων κέρατα μικρὰ καὶ ῥοειδῇ, ἐπὶ βοός.

ἀβγότσωφλο τό, ῥβγότσωφλον Πόντ. (Τραπ.) ῥβγοτσέπλ' Πόντ. (Ὁφ.) ῥβγοτσέπλ' Πόντ. (Ὁφ. Τραπ.) ῥβγοτσέπλ' Πόντ. (Ὁφ.) ῥβγοτσέπλ' Πόντ. (Ὁφ.) ἀβγότσωφλο σύνθηθ. ἀβγότσουφλο Ἰόνιοι Νῆσ. (Κεφαλλ. κ. ἄ.) ἀβγότσουφλον Σάμ. κ. ἄ. ἀβγόφλουτο Ζάκ. Κρήτ. ἀβγότσωφλο Λεζ. Βυζ. ἀβγότσιφλον Ἡπ. (Ἰωάνν.) Λέσβ. Μακεδ. ἀβγότσιφλον Θράκ. (Κομοτ.) ἀβκότσιφλον Κύπρ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀβγὸ καὶ τσώφλι. Τὸ ἀβγότσουφλο

ἤδη παρὰ Δουκ. (λ. αὐγὸ) ὑπὸ τὸν τύπ. *άβγότσου-φλουδον*. Τὸ *άβγόφλουδο* κατὰ μετάθ. φθόγγ.

Τὸ κέλυφος τοῦ ὤου ἔνθ' ἄν.: *Ἐμαέρινα τ' ὠβγά καὶ τὰ ὠβγοτσέπλᾶ ἐχάσα* (ἐμαγείρευσα τὰ ὠὰ καὶ τοὺς φλοιοὺς ἀπέριψα) Τραπ. || Φρ. *Ἀκόμα τ' ἄβγότσιφλον δὲν ἤβγι ἀτ' τ' μὲν τ' (ἀκόμη τὸ ἄβγότσωφλο δὲν ἐβγήκεν ἀπὸ τὴν μύτιν τοῦ. Ἐπὶ ἀνηλίκου ἔχοντος ἀξιώσεις ἀναρμόστους εἰς τὴν ἡλικίαν του. Ἡ μετὰφ. ἐκ τῶν ἄρτι ἐκκολαφθέντων νεοσσῶν) Λέσβ. || Παροιμ. Ἀπὸ τ' ἄβγότσουφλο μαλλὶ καὶ ἀπὸ τ' ἀνίχι γάλα* (ἐπὶ ἀπόρου καὶ ἀναξιοχρέου ὀφειλέτου, παρὰ τοῦ ὁποίου μάταιον εἶναι νὰ περιμένῃ τις τὴν ἀπόδοσιν τῶν ὀφειλομένων, ἢ ἐπὶ ἐπιχειρήσεως, ἢ ὁποία οὐδὲν κέρδος φέρει. Ἰδ. ΓΠολίτ. Παροιμ. 2,618, πβ. καὶ 609) Ἰόνιοι Νῆσ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. *άβγόκουππα*.

άβγοτσώφλουδο τό, Κρήτ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *άβγότσωφλο* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -οὔδι.

Τὸ κέλυφος τοῦ ὤου: Φρ. *Ἐσπασε σὰν τ' ἄβγοτσώφλουδο*, (ἐπὶ πράγματος εὐθραύστου). Συνών. ἰδ. ἐν λ. *άβγόκουππα*.

άβγοτιέρα ἡ, Λεξ. Ἡπίτ. (λ. *άβγοθήκη* καὶ *ὠοδόχος*).

Ἐκ τοῦ οὐσ. *άβγὸ* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -τιέρα ἀποσπασθείσης ἐκ τοῦ *κουφειτιέρα*, *μπιλλειτιέρα*, *φρουτιέρα* κττ.

Μικρὸν ἐπιτραπέζιον σκεῦος εἰς σχῆμα ποτηρίου μετὰ βάσεως, ἐντὸς τοῦ ὁποίου παρατίθεται τὸ βραστὸν ὤον. Συνών. *άβγοθήκη* 4, *άβγουλλιέρα*.

άβγουδάκι τό, ἀμάρτ. *άβγουδάκιν* Λυκ. (Λιβύσσ.) *άβγουδάκ* Μακεδ. *άβγουδάτσι* Μεγίστ.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. *άβγοῦδι*.

1) Μικρὸν ὤον ἔνθ' ἄν.: Ἄσμ.

*Νὰ γινήσῃς τ' ἄβγουδάκιν
ἀποικάτ' ἀπ' τοῦ κλαδάκιν*

Λιβύσσ. Συνών. * *άβγόπικο*, *άβγόπονλλο*, *άβγοῦδι*, *άβγουλλάκι*, *άβγοῦλλι*, *άβγοῦτσικο*. 2) Μεταφ. ὁ καρπὸς τῆς *άβγονδεᾶς*, ἥτοι τοῦ φυτοῦ *μανδραγόρα* (ὀνομασθεὶς οὕτω διὰ τὴν ὠοειδῆ μορφήν) Μεγίστ.: Φρ. *Θαρρεῖς το' ἔφαεν τ' ἄβγονδάτσι* (ἐπὶ τοῦ φαινομένου ὡς πάσχοντος ὑπὸ διανοητικῆς διαταράξεως, διότι ὁ καρπὸς οὗτος τρωγόμενος προξενεῖ ζάλην). Συνών. *άβγοῦλλι* 2.

άβγουδεᾶ ἡ, Μεγίστ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *άβγοῦδι*.

Εἶδη *μανδραγόρου* καὶ ἰδίως *μανδραγόρας* ὁ φαρμακευτικὸς (*mandragoras officinarum*) τῆς τάξεως τῶν στρυγνοειδῶν (*solanaceae*), παράγων καρποὺς ὠοειδεῖς, «μῆλα οὖοις ἐμπερῇ» (Διοσκορ. 4,76), καὶ ἔχων ρίζας ἀνθρωποσχήμους, τὸ ἀρχ. ἀνθρωπόμορφον. Συνών. *άβγοῦτνα*, *άβγουλλεᾶ* 2, *καλάνθρωπος*. [**]

άβγοῦδι τό, ἀμάρτ. *άβγοῦδ'* Μακεδ. *άβκούιν* Κύπρ.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. *άβγὸ*.

Μικρὸν ὤον ἔνθ' ἄν.: Αἰνιγμ.

*Μαῦρον γοῖον τὸ μυρτονοῖν,
ἄσπρον ὅπως ἔν' τ' ἄβκούιν,
κότιδινον γοῖον τὸ πιπεροῖν*

(μαῦρον ὡς σμῆνος μικρῶν μυρμηκῶν, λευκὸν ὡς μικρὸν

ὤον, ἐρυθρὸν ὡς μικρὸν πιπέρι. Ὁ βόμβυξ τοῦ μεταξοσκώληκος) Κύπρ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. *άβγονδάκι*.

άβγούκλα ἡ, Ἀθῆν. Κρήτ. Κύθν. κ. ἀ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *άβγὸ* καὶ τῆς μεγεθ. [καταλ. -οὔκλα. Πβ. καὶ *χέρι-χερούκλα* κττ.

Μέγα ὤον ἔνθ' ἄν.: *Ἡ ὄρνιθα ἔκαμνε μὴν ἄβγούκλα* Κύθν. Συνών. ἰδ. ἐν λ. *άβγομάννα* 4.

άβγουλεᾶ ἡ, *άβγονλέα* Κάρπ. *άβγουλεᾶ* Ἰων. (Κρήν.) Κρήτ. Σῦρ. Χίος κ.ἀ. *άβγουλεᾶ* Χίος *άβγουλε* Δ. Κρήτ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *άβγὸ* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -οῦλεᾶ, περὶ ἧς ἰδ. ΓΧατζιδ. ΜΝΕ 2,245 κέξ.

Ἡ ὀσμὴ τοῦ ὤου ἔνθ' ἄν.: *Βρομεῖ ἄβγουλεᾶς* Κρήν. *Μυρίζει ἄβγουλεᾶς* Χίος *Ἀβγουλε-άβγουλες* μυρίζει Δ. Κρήτ. *Ἀβγουλε* βγάνει αὐτόθ. *Ἡ σοῦππα-τὸ πιρουνί* κττ. *μυρίζει ἄβγουλεᾶς* (διὰ τὴν κατὰ γενικ. σύντ. πβ. τὰ ἀρχ. «ὤζω βύρσης-θυμάτων-ἰων-μύρου-σκοροδίων-ὤων κττ.») Σῦρ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. *άβγίλλα*.

άβγούλλα ἡ, Κάρπ. Κάσ. Μεγίστ. Μύκ. Πελοπν. (Μάν.) Σίφν. κ.ἀ. *άγούλλα* Θράκ. (Αἰν.) Μακεδ. (Καταφύγ. Σέρρ.) *ᾱγούλλα* Μακεδ. (Σέρρ.) *άβγουῖλλα* Καλαβρ. (Μπόβ.) *άββοῖῖλλα* Καλαβρ. (Μπόβ.) *άβγούλλας* ὁ, Σίφν.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *άβγοῦλλι*.

1) Μέγα ὤον Κάσ. Μύκ. Πελοπν. (Μάν.) Σίφν. κ. ἀ.: *Ἡ κόττα γεννάει καὶ ἄβγοῦλλες!* Μάν. || Φρ. *Εἶναι μὲν ἄβγοῦλλα!* (ἐπὶ μωροῦ καὶ ἡλιθίου) Σίφν. *Ν-νὰ ἄβγοῦλλα!* (φρ. συνοδευομένη καὶ ὑπὸ τοῦ ὑβριστικοῦ σχήματος τοῦ σφακελώματος) αὐτόθ. (Συνών. φρ. *εἶν' ἐν' ἄβγὸ δίκωρο-καλό!* Πβ. *άβγὸ* 1). *Ὡρα νὰ σοῦ ῥχη, ἄβγοῦλλα!* (ὥρα δηλ. κακῇ. Ἀρὰ πρὸς ἡλίθιον) αὐτόθ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. *άβγομάννα* 4. Ὑπὸ τὸν τύπ. *Ἀβγοῦλλας* καὶ ὡς ἐπών. σκωπτικὸν Σίφν. Στερελλ. (Αἰτωλ.) 2) Μέγας πασχαλινὸς ἄρτος φέρον συνήθως εἰς τὸ μέσον ὤον Κάρπ. Μεγίστ.: *Θὰ κάμῃ τοῖς ἄβγοῦλλες τοαὶ τὰ κονιούρια του* Μεγίστ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. *άβγοκούλ-λα*. 3) Κάστανον ψημένον Καλαβρ. (Μπόβ.) 4) Ἐμβάμμα πρὸς ἄρτυσιν φαγητῶν παρασκευαζόμενον συνήθως ἐξ ὤων Θράκ. (Αἰν.) Μακεδ. (Καταφύγ. Σέρρ.) 5) Φαγητόν τι διὰ τὰ βρέφη παρασκευαζόμενον ἀπὸ σεμίδαλιν Θράκ. (Αἰν.) Μακεδ.

άβγουλλάκι τό, κοιν. *άβγουλλάκιν* Χίος (Καρδάμ.)

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. *άβγοῦλλι*. Ὡς πρὸς τὸν τύπ. *άβγουλλάκιν* παρατηρητέον ὅτι ἐν Καρδαμ. ἐκπίπτει συνήθως τὸ κ τῶν εἰς -άκι ληγόντων.

1) Μικρὸν ὤον κοιν.: *Ἐλα, παιδάκι μου, νὰ φάς ἐν' ἄβγουλλάκι* Ἀθῆν. κ. ἀ. || Ἄσμ.

*Κι ἀπὸ τὴν μαύρην ὄρνιθα κἀνέαν ἄβγουλλάκι
κι ἂν εἶν' κι ἀπὸ τὴν γαλανήν, ἃς εἶναι ζευγαράκι*

Κρήτ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. *άβγουδάκι*. 2) Μεταφ. ὄρχις μικροῦ παιδὸς Σῦρ.: *Εἶναι προσημένο τὸ ἕνα ἄβγουλλάκι τοῦ μικροῦ. Ἐπρόστηκαν τ' ἄβγουλλάκια του.*

άβγουλλάς ὁ, Ἀθῆν. Κέρκ. Κρήτ. Παξ. Στερελλ. (Ἄρτοτ.) κ. ἀ. Θηλ. *άβγουλλοῦ* Ἀθῆν. Ἄνδρ. Κέρκ. Παξ. κ. ἀ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *άβγοῦλλι*. Πβ. καὶ *νερούλλι-νερούλλας*.

